

LBRIS

We know
books

Passionaria Stoicescu

ACASĂ NU-I ACASĂ

Povestiri și nuvele

Editura Ink Story
Pucioasa, 2024

Printr-un ocean pe celălalt tărâm	pag. 5
Cărăbușul de mai	pag. 15
Prima permisie	pag. 35
Cezar și Cleocinci	pag. 55
Vrăjitoarea, Cocteau și dublele	pag. 69
Jumătate sacru, jumătate profan	pag. 105
Dracul sfințit de la Fondul Secret	pag. 119
Epilog la „Primăvara amorului”	pag. 129
Acasă nu-i acasă	pag. 149
De-a jocul florilor presate	pag. 193
Ale prafului	pag. 213

Printr-un ocean pe celălalt tărâm

Un gând ciudat mă face să cred că între fructe și vârstă există o tainică legătură. Cel puțin în ce mă privește. Fadele cireșe țin de copilărie, de dorința de culoare înviată după albul și cenușiul iernii, și mai puțin de gust și de miros, iar gălbejitele gutui, matroanele, se leagă clar de anii maturității, de încercare, de amestec de gusturi, de acru cu dulce, cu amărui, cu înecăcios, dar cu mireasmă de soare și brumă... Crudăciunile – mere, corcodușe și caise verzi, nu coapte – au haz numai dacă le furi și le mănânci pe ascuns, cu ochii întredeschiși și dinții sterpeziți. E clar că pofta pentru așa ceva te apucă în copilărie și adolescență, când tot ce ți-e interzis, tot ce trebuie să mai aștepte încă până la coacere te stârnește, te orbește și te împinge la nerăbdare și nesocotință.

Cât despre agude, albe sau negre, pot mărturisi că ele cresc într-un timp de ceață, foarte îndepărtat, cu învălmășeli de miresme și tabieturi, înviind pentru o clipă copilul de atunci, dornic să scape cât mai repede de salonul Mițicăi, unde joia și sâmbăta erau zile de primire. Orașelul avea pe Strada Mare case boierești, mândre altădată, cu fațade și balcoane, acum în paragină și cu storurile trase. O astfel de casă avea și Mițica, o fostă moșiereasă, în salonul căreia se întâlneau babe scăpătate, soții de generali și avocați, la o dulceță și o cafea, uneori și la o partidă de tabinet. Mama, mult mai tânără decât ele, văduvă și săracă, venea să împrumute bani. Mițica îi dădea cu camătă

și nu putea să plece așa, dintr-odată, după ce profitase de bunăvoința amfitrioanei. Pe sub ferestre treceau trăsură, arareori căruțe și uneori și câteva mașini mici, amestecând tropotul cailor pe pavaj cu țipătul răgușit al claxoanelor.

La început, nu-mi plăcea să aștept în camera aceea înaltă, cu dușumele ceruite și perne aruncate în tot locul, să simt mirosul acela bătrânicos, de aer stătut și de pipi de pisică plutind pretutindeni, căci gazda avea o droaie de mâțe. O rugam să mă lase în curtica din spatele casei, unde, de pe acoperișul unei magazii puteam să culeg în voie agude dulci-dulci și să respir aerul oricum mai curat de afară.

*

Salonul avea geamurile înalte, acoperite cu perdele de ață înnegrite de timp și de fum, străjuite de draperii verzui de catifea prinse într-un șnur gros, cu ciucure. Nimic nu era lucrat de mâna Mițicăi, ci de a celor două bătrâne, mama și mătușă-sa, uscate ca două mumii, care zăceau într-un pat neîngrijit. Și deși orășelul era plin de băcănii cu vitrinele gemând de curmale și smochine terciuite și sâmburoase, nu mă puteam apropia de ele, oricât de mult mi-ar fi plăcut, căci Mițica striga adesea către bătrânele ei, mai în glumă, mai în serios, din salonul plin de cucoane: „Stați acolo, smochinele naibii!”. Mâncatul acestor fructe mi s-ar fi părut o impietate.

Paulina și Clementina trecuseră de sută de ani. Prinseseră cele două mari războaie mondiale și erau aproape oarbe, sfrijite și neajutorate. Prima oară când le-am văzut, m-am speriat atât de rău, că am izbucnit în plâns și am întrebat-o pe mama: „Cine sunt fetițele

astea bătrâne?”. Nici Mițica nu era mai verde, avea peste șaptezeci de ani, dar era încă sprintenă, bârfitoare și banii dați cu camătă încă îi mai aduceau venituri bunele. Din salonul ei vedea ca-n palmă centrul orașelului de provincie în care toți se cunoșteau cu toți, iar ea știa câte o istorioară despre fiecare femeie sau bărbat care trecea pe stradă.

Pe mama voise să o mărite cu un avocat, văr al ei, dar ea reușise cu delicatețe să-i scoată cămătăresei din cap năstrușnicia asta și să-i facă avocatului cunoștință cu o colegă de școală. Dorea să fie singură, cu grijile ei și cu mine. Îi povestise Mițicăi o întâmplare, legată tot de un pețit, unde chiar ea fusese protagonista. După ce citise împreună cu tata un anunț din *Universul*, un ziar foarte la modă pe vremea aceea, la „Matrimoniale” găsiseră o cerere în căsătorie cam trăsniță: „Inginer tânăr, sportiv, sănătos, având casă cu etaj și crescătorie de ciuperci pe acoperiș, caut domnișoară gospodină, drăguță, cu studii superioare pentru a ne uni destinele”. Cum tata se amuzase copios de anunț, mama i-a cântat în strună și, la propunerea ei și mai năstrușnică, foarte curioasă de a vedea crescătoria de ciuperci de pe acoperiș, s-au învoit în glumă ca tata să fie fratele mai mare al mamei, adică al domnișoarei corespunzând doleanțelor inginerului ce dăduse șfară în țară pentru viitoarea lui căsnicie... Văzut, plăcut, ciupercile creșteau pe un pătul de bălegar instalat pe niște grinzi, sub acoperiș, dar, la final, cei doi, și ei sub acoperire, și-au devoalat identitățile, lăsându-l pe inginer mofluz. Cum mamei i-a fost milă de bietul om, i-a făcut la scurtă vreme cunoștință cu o colegă a ei și câțiva ani au mâncat ciuperci de sub acoperișul inginerului.

Casa cămătăresei avea și etaj, dar acolo stătea o altă băbătie scăpătată, moșiereasă cândva și ea, cu pământuri și vii pe dealurile Istriței. Mițica n-o avea la inimă fiindcă nu plătea la vreme chiria. Odinioară, madam Pantazoglu avusese tot pe Strada Mare, dar peste drum de parcul orașelului, două rânduri de case cu etaj, care fuseseră naționalizate și asta îi provocase și moartea bancherului Pantazoglu, soțul ei. Așa devenise chiriașa Mițicăi, care o umilea și n-o lăsa nici măcar să-și îndulcească gingiile știrbe cu câte o cană de dude din aguzii bătrâni, străjuind fundul curții ce da într-o străduță murdară și lăturalnică. De pe acoperișul magaziei, unde eu eram liberă să culeg agude cât îmi poftea sufletul, băteam în fereastra mansardei la madam Pantazoglu. Îmi întindea o farfurie adâncă, pe fundul căreia era pictat un dragon auriu și o umpleam vârf cu dude negre, acrișoare. „Tu ești o fetiță miloasă!” decreta moșiereasa și eu mă simțeam în al nouălea cer.

Nu-nțelegeam prea mare lucru, dar madam Pantazoglu îmi povestea cu obidă, ca să-și verse și ea năduful, câte mizerii îi făcuse Mițica. Își aducea aminte încă din tinerețea lor, de un bal dat chiar în salonul unde veneau și acum doamnele la cafea, și de unde Mițica o alungase, fiindcă apăruse atât de frumos îmbrăcată, încât colonelul pe care-l iubea Mițica o invitase la dans pe madam Pantazoglu. Totul suna a poveste, cum de fapt și era, vedeam în gând trăsurile trăgând la scară și mi-o închipuiam pe Mițica tânără și rea, strângând din buzele subțiri și date cu mult ruj.

Ușa salonului avea la intrare un clopoțel de bronz, care suna mai frumos decât cel de la școală și care, când clincănea cu glas tremurat, dădea la iveală din coridorul întunecat, cu dușumele putrede și trosnitoare, silueta uscată și vocea groasă de tutun a Mițicăi.

— Cineee-i? striga ea, obișnuită cu vânzoleala și musafirii.

Imediat un cor de miorlăituri invada holul, căci bătrâna, ca o adevărată vrăjitoare, ținea mulțimea aceea de pisici, care de obicei torceau nestingherite, încălzind cu trupurile lor vii și tinere „smochinele”, care abia-abia se mai vedeau, centenarele Paulina și Clementina. Apoi mama, cu mine de mână, fiindcă n-avea cu cine să mă lase acasă, îi răspundea gazdei scurt, liniștitor:

— Oameni buni! Noi suntem, Mițico! Ce mai fac tantele noastre? întreba ea chiar de la intrare, încercând să fie politicoasă și agreabilă, că doar venise să-i mai ceară cămătăresei niște bani cu împrumut.

— Eh, vai de noi! se lamenta Mițica într-un plural comun și îngăduitor, sătulă să se spele și să se îngrijească pe ea, darmite pe cele două bătrâne. Hai să le vedeți, că o să le facă plăcere... decreta ea apoi persoana a treia plural, excluzându-se cu dibăcie. Maman, tante Clem, uite cine-a venit la noi!

Și se răsfața cu glasul său gros, de parcă ar fi vorbit cu două fetețe.

— Cineee-i? chirăia glasul Paulinei cu un fir de voce abia auzit de sub pledurile încinse de pipi de pisică și aer stătut.

— Ei, cine să fie! Ana și fetița, răspundea victorios Mițica, de parcă cine știe ce ispravă înfăptuisem intrând în grozăvia aceea de odaie.

Atunci Paulina se foia ca o larvă moale în așternuturi, o atingea ușor pe Clementina, care era mereu într-un somn letargic. Apoi zicea chicotit, pițigăiat, cu un fel de bucurie de copil bolnav sau de om nebun:

— Scoală, tu! Au venit fetele!

— Îhî, mormăia Clementina fără să se scoale. Cum

le cheamă? mai întreba apoi cu glasul încleiat, fără să schițeze vreun gest că ar intenționa să se miște sub pledurile putrede.

Pisicile începeau să miorlăie deranjate de prezența noastră, sperând că le-am adus ceva de mâncare. Și oricât aș fi vrut să mă joc cu ele, îmi provocau repulsie, mi se păreau bătrâne, soioase și gestul de-a le mângâia îmi amorțea în buricele degetelor. Se frecau cu lenevie de picioarele noastre până când mama, care nu le putea suferi, le alunga ușor:

— Zât! Să mergem în salon!

Atunci, ca la un semnal, ca și când calea se elibera de niște închipuite obstacole, Paulina se târa înaintea noastră mică, gheboșată, cu o scufie de dantele la fel de înnegrite ca perdelele pe care le lucrase în tinerețe. Avea pielea atât de încrețită, încât mi-era teamă că dacă mă atinge, mă zbârcesc și eu. Pipăia drumul cu mâinile, ajungea în dreptul mamei târșâind niște rupturi de papuci cu un pompon soios și o mângâia ușor pe obraji, într-un gest de recunoaștere:

— Aaah, Ana, tu erai! zicea ea fericită că poate atinge o adevărată femeie în carne și oase. Ce frumoasă te-ai făcut!

Mă minunam cum poate să spună asta ea, care nu mai vedea de zece ani, și să mai facă și complimente. Dar mama mă lămurea după ce ieșeam din camera aceea imposibilă:

— Ei, „frumoasă” pe naiba! Ce să zică și ea? Abia m-o fi recunoscut după pipăit. N-ai văzut cum îmi „mângâia” obraji? Asta rămâne din noi: conveniența...

— Ce-i aia... conveniență? o sâcâiam eu până ajungeam în salonul din față, unde Mițica, pe o măsuță cu roțile, altădată cărată de servitoare, aducea acum cafeaua în niște cești mici, în culori atât de vii, cum nu

*

Dar mama nu apuca să-mi răspundă. Salonul se desfășura în toată decrepita lui splendoare, în fața ochilor mei de copil. Acasă aveam un bec murdar, fără abajur, iar aici trona un candelabru uriaș, plin de ciucuri transparente de cristal. Erau plini de praf și de urme de muște, dar clincăneau ușor și sclipeau nebunește în mii de culori, când musafirele se plimbau prin cameră. Și-apoi, doamnele acelea nu aveau nume, ci doar profesii, care iarăși mă minunau: „doamna colonel”, „doamna avocat”, „doamna general”... Mama era doar o învățătoare și poate și fiindcă era mult mai tânără decât ele, îi ziceau doar Ana. Îmi era necaz că nu-i spunea nimeni „doamna învățătoare”, iar la școală, copiii îi ziceau „tovarășa”, dar nu îndrăzneam să-i mărturisesc mâhnirea mea.

Pe marginea salonului stăteau înșiruite niște scaune înalte, cum nu mai văzusem decât în strănă, la biserică, iar pe jos, peste un covor persan vechi, în culori stinse, erau azvârlite o mulțime de pernițe mici, de catifea, brodate cu mărgelile. Și pernele le cususeră tot Paulina și Clementina, în tinerețea lor. Amândouă fuseseră maestre, profesoare de lucru manual la Școala de Arte și Meserii din orașel. Acum ușa către camera lor era mascată cu un paravan care avea pe panoplia centrală un păun uriaș. Coadă i se frângea delicat, trimițându-și penetul verde cu auriu și pe celelalte două părți ale paravanului.

Doamnele vorbeau, adică Mițica, musafirele și mama, iar eu mă ascundeam după paravan și priveam printre crăpăturile lui încăperea. Parcă m-aș fi uitat

printr-un ochean pe celălalt tărâm. Apoi, cum nimeni nu-mi dădea atenție, intram și ieșeam ca pe o scenă cu cortină, recitând abia auzit tot ce-mi trecea prin minte, închipuind conversații într-un monolog caraghios. Într-un târziu, mă așezam la pândă, la furat mărgelile. Era foarte șic să porți pe deget un ineluș de ață, pe care se înșirau mărgelile mici, viu colorate.

— Pot să-mi fac o casă din perne? ceream eu cuminte și cuviincios voie gazdei.

Mițica era bucuroasă să scape de mine, să nu mă încurc în picioarele generăleselor și mă lăsa. Mama, în schimb, care știa ce drac de copil eram, mă prevenea îndatoritoare:

— Ai grijă să nu strici ceva!

— Nu, nu, răspundeam cu jumătate de gură și trăgeam cu voluptate pernițele după paravan. Le așezam una peste alta, în chip de castel. Apoi pândeam până își bea mama cafeaua, luam ceșcuța mică în care rămăsese pe fund zațul proaspăt, îl beam pe furiș și mă rugam de japoneza pictată pe ceașcă:

— Prințesă japoneză, fă tu să nu mă vadă mama și Mițica! Să iau doar câteva mărgelile pentru un inel!

Japoneza surâdea înghețat, în semn că aveam voie, și, cu dinții și cu unghiile, începeam să desfac mărgelile, care parcă sclipeau mai frumos eliberate din ața aceea putredă, din strânsoarea lor de ani.

*

Acasă, îmi umpleam penarul cu mărgelile de toate culorile și făceam schimb cu Vali, fata brutarului, pe covrigi calzi. Trei mărgelile reci și sticloase, cărora le ziceam „mițici”, înlocuiau un covrig cald și rumen.

Comerțul cu mărgelile a fost foarte înfloritor, până

Într-o zi, când am fost pârâtă învățătoarei noastre că pe șapte „mițici” am cerut două poze și un covrig.

— De unde ai tu mărgelile astea și de ce, mă rog, le zici „mițici”? m-a întrebat ea sever, ținându-mi cu două degete bărbia și silindu-mă să privesc în sus, în ochii ei. Și ce-i cu „japoneza fermecată” care ți le dă?

Vali îi povestise totul, spulberând vraja.

— Dintr-o pernă... am bolborosit eu roșie la față și speriată că învățătoarea mă va spune mamei, în cancelarie.

— O să scot eu toți fulgii din perna asta, a zis ea mânioasă și mi-a răsucit în sus, dureros, un perciune cărlionțat din dreptul urechii stângi.

*

Spre sfârșitul verii, Mițica s-a îmbolnăvit și mama le ducea din când în când câte ceva de mâncare celor trei bătrâne. Salonul era pustiu și nimeni nu mai făcea să tremure ciucurii de cristal ai candelabrului. Ploua, și duzii din fundul curții își risipeau pe jos agudele negre și vineții, cu mărgelile multe, prinse într-un singur fruct.

— O să mor și n-o să mai apuc să mănânc agude la anul, se căina Mițica. Și cine-o să le mai îngrijească pe „smochine”?

Le umpleam câte o cană și, sub miorlăiturile mâțelor, le dădeam agudele cu mâna mea, una câte una. Buzele lor vinete parcă se colorau, prindeau un pic de viață.

— Scoală, tu! Au venit... da, da, cine au venit... ah, fetele! zicea amintindu-și cu un firicel de glas Paulina.

Dar Clementina refuza să răspundă. Jocul cu mărgelile se terminase...

Niciodată de-atunci n-am mai mâncat agude.

Fructele mici și semînțoase îmi trezesc un fel de milă amestecată cu teamă. Dacă totuși se întîmplă să fiu în preajma unui dud, mă uit în coroana lui încărcată cu zorzoane mici și negre sau mici și albe și simt în preajmă blănuri moi de pisică, alintându-se zadarnic.

Fructe de sărăcie, de copilărie amestecată cu bătrînețe! Iar în nări, oricât ar fi aerul de pur și curat, îmi revine obsedant mirosul acela de putred. Inele mici de mărgelă îmi joacă pe dinaintea ochilor, și glasul convenienței, cu o bucurie de copil bolnav sau de om nebun, îmi șoptește:

— Ce frumoasă te-ai făcut!

Cărăbușul de mai

Și-a pus capul pe pupitru. Nici nu vrea să audă de masă. E stratagema ei. Să plece toți la cantină, s-o lase în liniște, ca să poată scrie. Și o să aibă curajul să-i dea poezia?

Crina, colega ei de bancă, își face de lucru prin preajmă.

— Nu mergem? întrebă ea, simțind că ceva nu e în regulă. Te doare capul? și-i potrivește Laurei mâna pe frunte, și-o pipăie protector. Nu cumva ai temperatură?

— Ba da, și tocmai de-aia vreau să rămân singură, aici. Du-te! Mi-ar sta mâncarea în gât...

Și Laura își ridică ușor fruntea și privește așa, sprijinită în coate, într-un punct nedefinit. Bentița i-a alunecat și cozile i s-au desfăcut ca niște valuri mici și negre pe spate.

— Ce e cu tine? nu renunță Crina și se lasă ușor, alături, să-i întâlnească privirea. Nu cumva?... zice ea fără să-și termine gândul și-o mângâie pe prietena ei cu milă pe părul zburlit.

— Îhî, răspunde Laura cu jumătate de gură. Așa e! M-am îndrăgostit! Uite acum, în ora asta, și nu pot face nimic altceva decât să stau aici, să mă gândesc la el și să-i scriu...

— Ești într-o dungă! Cum în ora asta? Acum, când am avut inspecția? și Crina face un semn cu degetul ca și cum ar înșuruba un cui în tâmpla stângă.

Se ridică speriată și se duse la ușă, să vadă dacă nu

ascultă cineva.

Dar clasa e goală și pe hol nu trece nimeni. Sunt cu toții în sala de mese, iar ea stă aici, cu zăbăuca asta de Laura, care până săptămâna trecută era îndrăgostită de Antonel, iar acum i-a căzut cu tronc altcineva, tocmai în ora în care a fost inspecția. În clasa lor sunt doar șapte băieți. Care dintre ei să fie?

Stoie îi vine Laurei până la umăr, Vasile, zis și „Basu”, fiindcă vorbește gros, e „combinat” cu Irina încă de acum un an, și Laura nu strică prieteniiile colegilor ei. Dinu, alias „Țapu”, fiindcă are trei fire în barba întoarsă ca un coltuc de pâine, și-n rest e spân complet, nu-i genul ei. Mircea, pe care toți îl strigă „Vandalu” pentru că e un sălbatic și jumătate și aleargă fetele prin clasă și le ciupește până le învinețește, nici atât... Poate Sandu, dar ăla până scoate o vorbă, te plictisești. Sau Ticu... Mai știi? Se prefacă el că n-are treabă cu puștoaicele și se dă mare, deși e un caraghios care vorbește o groază de porcării, fiindcă nu le poate face. Mihnea? În niciun caz! S-au certat de anul trecut și n-a dat niciun fel de semne c-ar mai interesa-o... Atunci?

Crina o zgâlțâie ușurel de umeri. Parc-ar trezi-o dintr-un somn cu ochii deschiși. Are un aer de aiureală care o prinde de minune.

— Hei, Laura, nu pot să-nțeleg: de cine te-ai îndrăgostit?

— Nici prin cap nu-ți trece... Dar tot ce-i interzis e tentant... O să rămâi cu gura căscată: de inspector, șoptește ea moale, parcă nevrând să rănească acest cuvânt cu buzele, rostindu-l, și-și așază capul pe bancă, la loc, privind într-un punct fix.

— Ești cel puțin zărghită, fato! Ce-i aiureala asta? Mie mi se face frică! Poate vrei să te dea afară din școală! se sperie Crina.